

กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2574

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 - 2559) ได้สิ้นสุดระยะเวลาของแผนในปี พ.ศ.2559 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำกรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2574 เป็นแผนระยะยาว 15 ปี เพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ของพลเมืองทุกช่วงวัย กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาตินี้จะเป็นเสมือนหนึ่งแผนที่นำทางให้ระบบการศึกษาไทยสามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทุนมนุษย์ที่มีอยู่ในตัวคนของแต่ละบุคคลให้เต็มตามศักยภาพสำหรับประชาชนทุกช่วงวัย ตั้งแต่เกิดจนตลอดชีวิตที่ประชาชนสามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต QA NEWS จึงขอนำกรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2574 มาเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย

กรอบทิศทางของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2574 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนฯ ไว้ คือ “การมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างรายได้ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความเป็นพลวัต ภายใต้สังคมแห่งปัญญา (Wisdom-Based Society) สังคมแห่งการเรียนรู้ (Lifelong Learning Society) และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Supportive Learning Environment) เพื่อให้พลเมืองสามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก 15 ปีข้างหน้า โดยมีเป้าหมายของการพัฒนากาศึกษา 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึง (Access) ความเท่าเทียม (Equity) คุณภาพ (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่เป็นพลวัต

วิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ

กรอบทิศทางของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2574 ให้ความสำคัญกับการสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นกลไกหลักของการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทุนมนุษย์ และรองรับการศึกษา การเรียนรู้และความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 (ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 นั้น ประกอบด้วย แนวโน้ม

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่เกิดขึ้นบนโลก แรงขับเคลื่อนในระดับภูมิภาคซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของภูมิภาคภายใต้กรอบความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคี ประเด็นภายในประเทศและยุทธศาสตร์ของประเทศ)

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2574 กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือ/กลไกในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเป็นพลเมือง (เป็นคนดี มีวินัย เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของสังคม ประเทศและของโลก) มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ (สามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัด ความสนใจ) และสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข (มีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ รวมทั้งสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมพหุวัฒนธรรมที่เป็นพลวัตในโลกศตวรรษที่ 21 ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง)

ความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย

1. คุณลักษณะนิสัย/พฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมที่พลเมืองพึงปฏิบัติให้เป็นนิสัยที่ติดตัวไปตลอดชีวิต ประกอบด้วย การดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของร่างกายให้เจริญเติบโตอย่างเหมาะสมตามวัย การสร้างลักษณะนิสัยในการใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีสมรรถนะที่พึงประสงค์ มีจิตสาธารณะ มีความกระตือรือร้น (Active Citizen) ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และมีค่านิยมของความเป็นพลเมือง

2. **มืองค์ความรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21** เป็นความรู้เบื้องต้นที่สำคัญของการดำรงชีวิตอย่างรอบด้านในสังคมอย่างเป็นสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีการแข่งขันอย่างเสรี และไร้พรมแดน

3. **มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)** เป็นทักษะการเรียนรู้ของพลเมืองที่ต้องติดตัวไปตลอดชีวิต ตั้งแต่อยู่ในวัยเรียนและเข้าสู่กำลังแรงงาน ประกอบด้วย ทักษะ ความรู้ ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานหลักสูตร ซึ่งเป็นความรู้ขั้นพื้นฐาน (Basic Literacy) ตามระดับและประเภทการศึกษา

4. **มีทักษะการดำรงชีวิต (Life Skill)** เป็นทักษะที่บ่งบอกถึงศักยภาพ ความสามารถ และสมรรถนะที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างเป็นสุข โดยไม่เป็นการกับสังคม ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทักษะทางสังคม ทักษะในการสร้างจินตนาการ ทักษะการทำงานและความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Progress) ทักษะในการสร้างทรัพย์สินทางปัญญา และทักษะการสร้างงานสร้างอาชีพด้วยตนเอง

ความคาดหวังของแผนการศึกษาแห่งชาติ

กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2574 กำหนดความคาดหวังของแผนการศึกษาฯ ไว้ ดังนี้

1. ลดความแตกต่างในคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระหว่างสถานศึกษา

- สถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำที่รัฐกำหนด

- สถานศึกษา มีความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศในการผลิตและพัฒนากำลังคนที่สนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ รวมทั้งความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21

2. เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

- ประชากรทุกคนในวัยเรียนได้รับการศึกษาไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพที่มีอยู่ในตัวตนของแต่ละบุคคล

- ประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ ผ่านระบบการทดสอบวัดและประเมินผลผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) ทั้งการเรียนรู้จากการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัย และประสบการณ์จากการทำงาน ผ่านการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และการเทียบโอน เพื่อยกระดับคุณวุฒิตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

3. กระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่สถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

- สถานศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีศักยภาพและความพร้อม สามารถเปลี่ยนสถานะเป็นสถานศึกษานิติบุคคลในกำกับ เพื่อความเป็นอิสระคล่องตัว และรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน

- สถานศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน แต่ขาดศักยภาพและความพร้อม ได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนสถานะเป็นสถานศึกษานิติบุคคลในกำกับ เพื่อความเป็นอิสระคล่องตัว และรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน

4. เพิ่มประสิทธิภาพและลดความสูญเปล่าของการบริหารจัดการ เพื่อรองรับการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ภายใต้การกำกับของรัฐ

- ลดบทบาท อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและขนาดของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จากการเป็นผู้จัดการศึกษาเป็นหลักมาเป็นผู้กำกับนโยบาย แผน มาตรฐาน ส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม ประเมินผล ควบคู่กับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา

- ควบรวมสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กและจำนวนผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และไม่อยู่ในสภาพและสถานะของความเป็นโรงเรียน มีครูไม่ครบชั้น ไม่ได้คุณภาพมาตรฐานและประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เพื่อให้มีจำนวนและขนาดสถานศึกษาที่เหมาะสม ภายใต้บริบทของโครงสร้างประชากรที่ลดลงอย่างต่อเนื่องในอีก 30 ปีข้างหน้า โดยเปลี่ยนสถานภาพเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนตามความต้องการจำเป็น

- ส่งเสริมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตในคณะ/สาขาวิชาที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญเพื่อความเป็นเลิศ หรือเป็นความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ และลดการผลิตบัณฑิตในคณะ/สาขาวิชาที่เกินความต้องการของตลาดแรงงาน

- ควบรวมสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้มีจำนวนและขนาดที่เหมาะสมกับการผลิตกำลังคนเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศในอนาคต

5. สร้างการมีส่วนร่วมในการระดมทุนและการระดมทุนเพื่อการศึกษาจากทุกภาคส่วนของสังคม

- ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมที่มีศักยภาพและความพร้อม เข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทุนและระดมทุนเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะสถานประกอบการ สถาบัน/องค์กรต่างๆ ในสังคม และผู้เรียน

(ต่อฉบับหน้า)